

Культура і майстерність спілкування в мережі Інтернет

Завгородній В.А. *, ст. викл.

Коньок О.П., ст. викл.

Сумський державний університет

**info@drl.sumdu.edu.ua*

Останніми роками засвідчується тенденція зо зростання активного спілкування (як професійного, так і особистого) в мережі Інтернет, що пов'язане з розвитком і поширенням цифрових та комп'ютерних технологій. У наш час електронна пошта, різні форуми в мережевому просторі, численні інтернет-журнали і газети, та й сам власне Інтернет стали не менш важливим аспектом повсякденності, ніж телевізор або телефон.

Необхідність забезпечення повноцінного спілкування в Інтернеті зумовлює створення нових знакових систем. У віртуальному спілкуванні активно діє принцип економії зусиль відправника й одержувача, який передбачає активне застосування відсутніх в цьому виді комунікації невербальних і паравербальних засобів, а також лексичних скорочень. Недостатність або неможливість передати в Інтернеті звук, інтонацію, рух зумовлює появу їх вербальних і знакових аналогів. Водночас неможливість використовувати під час комунікації в реальному часі в Інтернеті стандартні невербальні засоби подання інформації спонукала до створення системи так званих «смайликів» – з їх допомогою виражається досить різноманітна гама почуттів. На цей час ще не визначено, чи можна говорити про це явище як про систему, оскільки значення згаданих знаків у спеціальних виданнях тлумачиться по-різному, та й живаються вони також у різних контекстах.

Крім «смайликів», у Мережі активно використовуються аббревіатури, найбільш відомими з-поміж яких є англійські скорочення. Існує навіть список уживаних аббревіатур при спілкуванні англійською мовою. До них належать такі, як: «ВОТ» («back on topic»), «ВТW» («by the way»), «ТІА» («thanks in advance») та ін. Однак під час спілкування українською мовою такі скорочення використовуються неактивно. Деякі скорочення

в українській мові мають транслітерні дублети, наприклад «IP» («Internet provider») – «айпі», і вже від слів, що виникли в результаті транслітерації, утворюються різними способами нові слова. Так, «айпішка», «айтішники» утворено способом афіксації. Зі скорочень використовуються як загальноновживані (наприклад, «ASAP» – «as soon as possible»), так і переосмислені загальноприйняті аббревіатури.

Як зазначалося, спілкування в чатах становить собою письмову фіксацію усного мовлення. Це позначається на специфіці орфографії, що фіксує вимову, і особливостях пунктуації, якій надається семантичний характер. Для синтаксису такого спілкування характерним є вживання еліптичних конструкцій і перестановка частин речення.

Як заміник модуляцій голосу використовуються великі літери, які передають підвищення голосу, значущі частини тексту виділяються також і за допомогою знаку (*), наприклад: «Привіт)* уяви собі – знову іспити !!! ЗНОВУ МАТЕМАТИКА*!!!», «Нудьгуємо без тебе)* ПРИЇЖДЖАЙ!!! цілую)*».

Дослідження показують, що мовленнєві правила поведінки в Інтернеті значною мірою відрізняються від звичайного мовленнєвого етикету, вони навіть дістали спеціальну назву – Netiquette.

Можна виділити, як мінімум, два найбільш поширені жанри спілкування в Мережі: ділове спілкування, тобто включене в систему будь-якої іншої діяльності, і фатичне (мовленнєво-контатне) – спілкування заради самого спілкування. До першого жанру тяжіють професійні видання, матеріали наукових конференцій, електронні журнали тощо, до другого – чати, конференції, такі, як: «Розмови з кішками», «Несмачні і брудні жарти» та ін. Багато в Інтернеті й прикладів ігрового спілкування, проєктів, які реалізують псевдоспілкування, наприклад, проєкт «Живий Журнал». Це суперсайт, який складається з персональних сторінок для публічного ведення власником кожної сторінки свого щоденника. На такій сторінці ви отримуєте можливість читати щоденник її власника, а на

паралельних – знайомитися з висловлюваннями його віртуальних друзів. У цьому журналі вже більш ніж мільйон персональних сторінок.

Лінгвістичний опис і рекомендації щодо електронних текстів, які функціонують у Мережі, можна подати, спираючись на низку характеристик, наприклад: мета взаємодії, співвідношення в тексті таких компонентів, як повідомлення, вплив і самовираження, тип взаємодії (ділової/фатичної), належність до певного жанру (приватний лист, привітання, наукова дискусія), розміри тексту; заданість структури тексту, умови спілкування (відстрочене або спілкування в реальному часі) тощо.

Слід пам'ятати, що деякі психологи зазначають негативні тенденції електронної комунікації: нівелювання та роздвоєння особистості, спрощення спілкування, зниження якості вербального сприйняття і вираження, поглиблення індивідуалізму тощо.

Останнім часом здійснюються спроби введення певних норм, яких необхідно дотримуватися в процесі електронної комунікації. В Інтернеті опубліковано кілька зведень правил спілкування в чаті, правил створення власного сайту (правил, що стосуються саме мовленнєвого етикету). Основними з них є такі:

1. На листи слід відповідати.
2. Неввічливо надсилати лист з повідомленням про отримання.
3. Рекомендується відповідати на листи із зіпсованим кодуванням, у такому разі краще прикріпити файл, де текст буде написаний в такому редакторі, щоб ваш кореспондент його зміг прочитати.
4. Отримувач листа не повинен переривати діалог: його може перервати тільки відправник – ініціатор сеансу.
5. Правильна орфографія є формою поваги до співрозмовника.
6. Обов'язково починайте речення з великої літери і ставте крапки. Використовуйте пропуски (порожні рядки) для відокремлення думок (в електронному листі пропуск рядка, як правило, виконує функцію абзацу). Імена і назви мають починатися з великої літери.

7. Смайли можна використовувати і навіть рекомендувати, але повинні бути й певні межі їх вживання.

8. Обов'язково заповнюйте поле «Тема» в листі.

9. Не слід пересилати зайві фрагменти з листа в лист, їх необхідно видаляти.

10. Пересилку великих вкладень до листа слід готувати заздалегідь. Це дуже важливо. Велике вкладення – це вкладення, що перевищує 200–500 кілобайт залежно від того, наскільки стійкий зв'язок, використовуваний кореспондентами. Краще за все не пересилати великі вкладення в листах. Існує багато інших способів передати великі тексти, фото, відео або звук. Наприклад, uTorrent, ex.ua, хмарні сховища (Яндекс Диск, Google Drive тощо), а також сервіси Justbeamit.com, JetBytes, FileDropper та ін.

Якщо іншого способу все ж таки немає, пересилку великого вкладення потрібно готувати. Обов'язково попередьте вашого кореспондента й обговоріть з ним попередньо пересилку. Можливо, йому необхідно розвантажити поштовий ящик, видаливши зайву кореспонденцію.

Отже, з викладеного випливає, що спілкування в Мережі вимагає як певних знань та майстерності, так і мовленнєвої та комунікативної культури.

Література

1. Гусейнов Г. Заметки к антропологии русского Интернета: особенности языка и литературы сетевых людей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nlo/magazine.ru/dog/tual/main8/html>
2. Смирнов Ф. О. Искусство общения в Интернет. Краткое руководство / Ф. О. Смирнов. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2006. – 240 с.

Електронні засоби та дистанційні технології для навчання протягом життя: тези доповідей X Міжнародної науково-методичної конференції, м. Суми, 13–14 листопада 2014 р. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – С. 36-39.